

zmieniające się w porze suchej w słone bagna, niekiedy pokryte taflą soli. Liczne, drobne jeziora tego typu występują na Wyżynie Australijskiej (m.in. Disappointment, Carnegie, Barlee, Moore). Wypełniają się wodą tylko po deszczach, a przez większą, suchą część roku są solniskami. Na południu, na nizinie Nullarbor występują niewielkie, słodkowodne jeziora krasowe. Niewielkie, lecz liczne jeziora, głównie polodowcowe, występują również na Tasmanii.

Wody artezyjskie

W Australii istnieje kilkanaście niecek sedymentacyjnych zasobnych w wody artezyjskie, a więc znajdujące się pod ciśnieniem hydrostatycznym. Największą taką strukturą jest **Wielki Basen Artezyjski**, prawdopodobnie największy basen artezyjski na Ziemi, który utworzył się na wschodnim skraju prekambryjskiej platformy australijskiej. Znajduje się pomiędzy Wyżyną Australijską (Wyżyną Zachodnioaustralijską) a Wielkimi Górami Wododziałowymi, w podłożu Niziny Środkowoaustralijskiej (Nizin Wewnętrznych). Zajmuje około 1,7 mln km² i osiąga do 3000 m głębokości. Wielki Basen Artezyjski nie tworzy formy widocznej na powierzchni Ziemi. Najstarszymi osadami pokryw platformowej wypełniającymi basen są permskie, triasowe i jurajskie utwory pochodzenia lądowego (piaskowce). Wyżej leżą piaskowce, łupki piaszczyste, mułowce i ilowce górnourajskie i kredowe, w przewadze lądowe, z wkładkami utworów morskich. Najmłodszymi osadami są jeziorne i rzeczne utwory paleogenu i neogenu. Wody o napiętym zwierciadle (około 65 tys. km³ i temperaturze od 30 do około 100°C) zawarte są w osadach permu i dolnej kredy. Od góry izolują je ropy górnej kredy. Basen artezyjski jest zasilany wspólnie w obrębie wychodni utworów dolnej kredy na zachodnich stokach Wielkich Gór Wododziałowych a w mniejszym stopniu, na zachodnim skraju basenu w strefie wychodni piaskowców kredowych. Najstarsze wody mają około 2 mln lat. Naturalny wypływ wód artezyjskich w postaci źródeł i wysięków (dziś praktycznie niewystępujący) zachodził w południowej części basenu artezyjskiego. Wody basenu w większości są zasolone, zwłaszcza w jego południowo-zachodniej części, gdzie zawartość soli dochodzi do 18,7‰. W części wschodniej zawartość soli nie przekracza 0,1‰.

Lodowce

Lodowce występują głównie na Wyspie Południowej Nowej Zelandii, w najwyższych partiach Alp Południowych. Jest ich około trzysta, o łącznej powierzchni około 1000 km². Największy z nich to Lodowiec Tasmana. Ma prawie 30 km długości i ponad 150 km². Niewielkie lodowce występują także na stokach wulkanu Ruapehu na Wyspie Północnej Nowej Zelandii oraz w najwyższych partiach gór Nowej Gwinei.

Gleby

W pasie wschodniego wybrzeża Australii i w obrębie wschodnich stoków Wielkich Gór Wododziałowych, otrzymujących obfite opady atmosferyczne, występują kwaśne czerwonoziemy i żółtoziemy (o różnym stopniu zakwaszenia). Wraz ze wzrostem wysokości przechodzą one stopniowo w leśne gleby brunatne, dominujące powyżej 800–1000 m n.p.m. W północnej części gór i na półwyspie Jork, pod wilgotnymi lasami i sawannami wytworzyły się czerwone gleby ferralitowe z warstwami laterytów (lub skorupami laterytowymi na powierzchniach zerodowanych).

Na zachodnich, długich stokach Wielkich Gór Wododziałowych oraz w pasie wyżyn znajdujących się na południe od zatoki Karpentaria, otrzymujących mniej obfite i mniej regularne opady, rozwinęły się czerwobrunatne gleby sawann. Podobne gleby – brunatno czerwone gleby podzwrotnikowe – występują w warunkach klimatu podzwrotnikowego, z zimowymi opadami, w południowo-wschodniej i południowo-zachodniej części kontynentu. W obrębie nizin rozciągających się u zachodnich podnóży Wielkich Gór Wododziałowych, pod roślinnością sawannową, rozwinęły się żyzne wertisole, a na południu, z drobnoziarnistych aluwii powstały gleby szarobrazowe o dużej zawartości węglanu wapnia oraz (w dolinach rzek) mady.

Wyżyny w północno-zachodniej części Australii pokryte są płytkimi glebami inicjalnymi, które rozwinęły się z kamienistych zwierzelin skał krystalicznych i (miejscami) piaszczystych. Ze zwierzelin bazaltów wytworzyły się z kolei żyzne czerwonoziemy. Nizinę Nullarbor pokrywają czerwobure gleby półpustyń o zróżnicowanej zawartości chlorków, siarczanów i węglanów. W obrębie pustyń występują słabo wykształcone gleby piaszczyste i różne odmiany gleb zasolonych. Przeważają jednak wietrzniowe pokrywy gruzowe (lokalnie wychodnie litych skał podlegających intensywnemu wietrzeniu), pokrywy piaszczysto-żwirowe oraz rozległe pola wydm.

Roślinność

Australia wraz z Tasmanią tworzy odrębne państwo roślinne (Australis), bogate w gatunki roślin i, dzięki długotrwałej izolacji, obfitujące w gatunki endemiczne (setki gatunków eukaliptusów i akacji). Prawie 1/3 powierzchni kontynentu zajmują zbiorowiska roślinne typowe dla ciepłych i suchych klimatów zwrotnikowych i podzwrotnikowych, głównie **półpustynie** (rzadziej pustynie). Porastają je z rzadka rozrzucone kępy twardolistnych traw, m.in. *Zygochloa*, *Triodia*, *Spinifex*, pojedyncze drzewa, np. kazuaryny (*Casuarina*), eukaliptusy (*Eucalyptus* L'Hér.), akacje (*Acacia* Mill.), a w miejscach zasolonych różne gatunki halofitów. W obszarach nieco wilgotniejszych roślinność półpustynna przechodzi w zbiorowiska kolczastych krzewów nazywane **scrub**.